

גליון

**דרכי
תורת החינוך**

שיחות דרשות חינוך ומוסר

שמסר המחנך מודינו הגה"צ

רבי משה הלוי טורק זצוק"ל

על פרשת השבוע

לתלמידי תשב"ד

פרשת בשלח

~ שבת שירה ~

גליון 159

שנה ד'

תשפ"ד

הגליון יו"ל
לאור בקשתו הרבה של מו"ז זצוק"ל
אשר ביקש ואף כתב זאת בצוואתו הק'
זו"ל: "זרק בעיקר לחזק בעניני היגוד"

לא מוגה

ניתן להודיד את הגליון מידי שבוע
מהאתר של דרשו, בינינו, לדעת

© כל הזכויות שמורות
מכון "זכרו תורת משה"

ברטנורא 9 בני ברק

טלפון: 03-6186876

פקס: 03-5042902

אימייל: 6186876@gmail.com

תמלול והקלדה: הב' מ. בלוי ני"ו
עריכה: הרה"ג ד' ש. א. בלוי שליט"א
עמוד וגרפיקה: הר' ד. בלוי שליט"א

ניתן להשיג את העלון מידי שבוע
מיום ה' בערב אצל משפחת בלוי
רהוב ברטנורא 9 ב"ב

לקבלת העלון מידי שבוע
במייל וכן להארות והערות
יש לשלוח למייל המכון.



אנא מכנס קודאים יקרים
תרכזו בעין יפה עבוד הוצאת והדפסת העלון
והנציחו את יקירכם בטל' המכון,
או בעמדות נדרים פלוס - ע"ש זכרו תורת משה

היתה נביאה? עוד לפני שמושה רבנו נולד שאז היא היתה רק אחות אהרן, ואמרה נבואה שעתידיה אמה ללדת בן שיוציא את עם ישראל ממצרים.



"זוהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלקים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבנו מצרימה" מה הפירוש כי קרוב הוא? אם זה קרוב זה סיבה שכן ילכו דרך שם כי אדם בוחד ללכת בדרך קצרה, יכולים ללמוד פשוט על אף שהוא קרוב אמר אלוקים ללכת בדרך ארוכה פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבנו מצרימה, כמו שבאמת היה מלחמה עם עמלק כמזבא בסוף הפרשה לכן סיבב אותם הקב"ה דרך המדבר, דש"י מפרש כי קרוב הוא - בגלל שהוא קרוב ממילא יש חשש שאם יראו מלחמה הם ירצו מיד לחזור למצרים.



"זה' הלך לפניו יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" אומר דש"י, שהקב"ה בכבודו ובעצמו הולך את עמוד הענן ועמוד האש לפני בני ישראל, אח"כ התורה מספרת לנו שפרעה וכל חילו רדפו אחרי בני ישראל כמו שכתוב "וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשו וחיילו על פי החידת לפני בעל צפן, ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וירדאו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'" אומרים לנו חז"ל שהמצרים זרקו פצצות וחיצים על עם ישראל

לשבת זו קוראים שבת שירה, ומדוע? כי בשב"ק זו קוראים בתורה את שירת הים שאמרו בני ישראל ביום השביעי לצאתם מארץ מצרים אחרי שראו את הניסים הגדולים שעשה להם הקב"ה בקריעת ים סוף, זכורני שכאשר למדתי בישיבה בהיכל התלמוד בתל אביב יצאתי יחד עם הרבה מתפללים שהתאספו יחד והלכנו לכיון החוף ואמרנו שם בהתרגשות עצומה את שירת הים, כמו שנוהגים היום בהרבה מקומות בליל שביעי של פסח מתאספים אנשים בבתי כנסיות ואומרים שם יחד את שירת הים, הרב אומר פסוק בפסוק ואחריו עונים כל הציבור, כדוגמא כמו שאמרו בני ישראל את השירה במעמד קריעת ים סוף שמושה רבנו אמר בפסוק ואחריו אמרו כל בני ישראל כפי אחד השיטות בגמ'.



כתוב בתורה שגם הנשים אמרו שירה כמו שכתוב "ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלות, ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים" מאיפה היה להם תופים - בלי זמר, אומר דש"י ידוע היה לצדיקות האלו שהקב"ה יעשה להם ניסים גדולים ולכן הם הוציאו תופים ממצרים, ומאחד שאסוד לשמוע שירה של נשים לקחו הנשים תופים כדי שהגברים לא ישמעו את השירה שלהם, משה רבנו אמר את השירה לגברים ומרים הנביאה אחות אהרן אמרה את השירה לנשים, למה התורה קוראת למרים אחות אהרן הרי היא היתה גם אחות של משה? אומר דש"י כי ממתו מרים

שלו עלתה וירדה על הגב שלו, ר' טרפון לא חיפש ולא נתן לאמא שלו שרפרף כמו שיש היום רק הוא בכבודו ובעצמו היה במקום השרפרף בכדי לקיים בגופו את מצוות כיבוד אם, וזה למד ר' טרפון מהנהגותיו של הקב"ה שלא שלח שליח להציל את בני ישראל אלא הוא בכבודו ובעצמו הלך והציל את בני ישראל, נודא ואיום.



"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים" אנחנו אומרים את שירת בים כל יום ויום בגלל שיש בזה שבח לבורא עולם, איזה שבח יש בזה שסוס ורכבו רמה בים? התשובה הנהו שהקב"ה שינה את דרך הטבע, בדרך כלל כשאדם רוכב על סוס מי מנהיג את מי, הסוס את הרוכב או הרוכב את הסוס? בוודאי שהרוכב מנהיג את הסוס, אבל בקריעת ים סוף היה בדיוק להפך, כמו שאומד רש"י סוס ורכבו רמה בים, הקב"ה קשר את הרוכב על הסוס והסוס השתלט על הרוכב, הסוס רצה להפיל את הרוכב לים כדי להוריד את המשא מהגוף שלו והרוכב לא רצה לעזוב את הסוס מפחד שהוא יפול ויטבע בים, הרוכב רצה לברוח ולצאת מהים אבל הוא לא הצליח להשתלט על הסוס כי הקב"ה קשר אותו לסוס, תתארו לכם את המחזה הנודא שהיה שם איך שסוס רוצה להפיל רוכב והרוכב מזדעזע שהוא קשור ודבוק לסוס ואינו מצליח להשתלט על הסוס ולצאת ממנו ולברוח.



ואיך בני ישראל נצלו מזה? כתוב בתורה "ויסע מלאך האלקים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם, ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה" אומר רש"י, ויבא בין מחנה מצרים - משל למהלך בדרך ובנו מהלך לפניו באו לסטים לשבותו נטלו מלפניו ונתנו לאחוריו באו זאבים מאחוריו נתנו לפניו באו לסטים לפניו וזאבים מאחוריו נתנו על זרועו ונלחם בהם כך זאנבי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו, הקב"ה היה יכול לשלוח מלאך שיתפוס את הפצצות והחיצים וכאן התורה מספרת לנו שהקב"ה בכבודו ובעצמו לקח את עמוד הענן והעמיד אותו בין מחנה ישראל למחנה מצרים בכדי שיתפוס את החיצים ואת עמוד האש העמיד לפני שני ישראל כדי שיהיה להם אוד ובכדי שלמצרים יהיה חושך.



כתוב בתורה "וזאתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" שואלים חז"ל וכי אפשר להידבק בהקב"ה הרי אש אוכלת הוא? אלא הדבק במידותיו של הקב"ה מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון וכו' ומזה אנחנו מבינים את מה שהגמרא מספרת על התנא הגדול רבי טרפון שהיתה לו אמא זקנה והיה לה מאד קשה לעלות ולרדת מהמיטה כי בזמנים ההם המיטות היו מאד גבוהות, ר' טרפון שרצה לעזור לאמא שלו כשהיתה צריכה לעלות או לרדת מהמיטה הוא התכופף לארץ וכך אמא

לנסות ולראות את זה, אם ילד יקח דלי עם מים וישים שם מעט קש, אבן קטנה, וברזל כבד, הוא יראה שהברזל מגיע מיד לקרקעית הדלי, אחריו יגיע האבן ואחריו יגיע הקש, עד שהקש לא נספג כולו במים הוא לא יורד לקרקעית של הדלי רק זה לוקח הרבה זמן, מספרת לנו התורה את המידה כנגד מידה שהקב"ה נהג עם שלושת הדרגות של הרשעים, כת אחת שציערה מאד את בני ישראל בשעת עבודתם כשעבדו עבודת פרך הם קיבלו את העונש הקשה שהם טבעו כמו קש, היה להם צער גדול מאד עד שהם מתו והגיעו לקרקעית הים, הכת השניה שקראו להם הנוגשים שהם היו מכים בשוטרים היהודים כדי למהר את העבודה, אלו שהציקו פחות ליהודים הם ירדו כמו אבן ופחות סבלו מהכת הראשונה אבל הכת השלישית הנוגשים שהציקו עוד פחות ליהודים שבכל זאת קצת כאב להם הכאב של היהודים ובגלל זה הם לא הרביצו להם כ"כ חזק, הם היו מוכרחים להרביץ להם בגלל התפקיד הם ירדו כעופרת הם מתו מיד בלי ייסורים כי הבורא יתברך שמו מודד בדיוק כמה עונש מגיע לכל אחד לפי מעשיו, שלושה בני אדם ששלושתם הם רשעים הקב"ה שילם לכל אחד בדיוק לפי מידה כמה שהגיע להם ואפילו טיפה אחת לא יותר כי הקב"ה אוהב משפט וצדק.



"עזי וזמרת ק'ה ויהי לי לישועה זה ק'לי ואנוהו אלקי אבי וארממנהו" כתוב בפרשת שמות "ויהי בימים הרבים ההם זימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל

הקב"ה ברא בטבע הבריאה שסוס יודע לשחות היטב במים, אבל בני אדם אין להם בטבע ידיעה לשחות במים בשביל זה צריך ללמוד שחיה, הגמ' בקידושין אומרת שיש חובה או מצווה על כל אבא ללמד את ילדיו לשחות, זכורני כאשר הייתי ילד קטן וגרתי בעיר פרשבורג ששם כיהן רשכבה"ג מרן החת"ס זי"ע שמה ישנו נהר גדול שנקרא נהר דנובה, ובימי הקיץ הרבה בני אדם הולכים להתרחץ שם בנהר, וזכורני שפעם כשהלכתי לשם ראיתי איזה גוי שלימד ילדים לשחות, לגוי הזה היה מקל ארוך ועל המקל הזה היה קשור חבל שהיה מחובר לחגורה שהחגורה היתה קשורה לגוף הילד, לגוי היה אפשרות בכל רגע לשחרר את החבל מהחגורה והיה לו אפשרות לחבר את זה חזרה, כאשר הגוי הזה היה רואה שילד כבר יודע לשחות הוא היה משחרר את החבל מהחגורה, וכשחלילה היה חשש שהילד לא מסתדר והולך לטבוע הגוי חיבר את החבל לחגורה.



באיזה צורה טבעו המצרים בים? כתוב בתורה שלושה לשונות, ירדו במצולות כמו אבן, תשלח חרונוך יאכלמו כקש, צללו כעופרת במים אדירים, אומר רש"י שהיו שם שלושה כיתות הרשעים היו דומים בטביעתם כמו קש שלא טובע מהר רק הוא מתנדנד לכאן ולכאן עולה ויורד עד שמגיע למטה, הבינוניים נדמו בטביעתם כאבן שיורדת במצולות ובמהירות, והיותר טובים שבהם צללו כעופרת שהיא מתכת כבדה ביותר ששוקע במהירות רבה, כל ילד יכול

שם שני אחים שהם חברים טובים, אח אחד הוא מתמיד בתורה והאח השני הוא סוחר ובעל מידות טובות, האח הסוחר אומר לאח המתמיד לי יש חנות ואני מרוויח שם הרבה כסף אתה תשב ותלמד ואני ישלח לך כל חודש עשרת אלפים שקל, אבל ששבת שלם כארבעים אלף איש יסכימו לכוה הסכם שכל שבט זבולון יעשו הסכם עם כל שבט יששכר איך זה יכול להיות? אבל לפי מה שאומרים חז"ל אלוקי אבי וארוממנהו אני ירשתי את הדרך של עבודת ה' מאבא שלי, האבא שלי ג"כ עשה ככה מאחד שזוה בא מירושה יכול להיות ששבת שלם של כארבעים אלף איש יכולים לעשות אותו דבר כמו מה שאבא שלהם עשה, זה דוגמא של אלוקי אבי, ולפי זה אפשר ג"כ להבין איך יכול להיות שנשים יכלו לעמוד בכזה נסיון גדול להביא ילדים לעולם ולהשים אותם בשדה תחת עץ התפוח ולבטוח בה' שהם יחיו ויגדלו שם, בגלל שהם ירשו את הכוח הזה מיעקב אבינו שגידל את הילדים שלו בבית לבן הארמי.



תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, אומרים חז"ל מורשה פירושו ירושה, שהתורה ניתנה לנו בירושה מאבותינו, ולכן ילד שיקח את עצמו ללימוד התורה יהיה לו קל יותר להצליח בתורה בגלל שהיא ירושה מאבותינו ומאבות אבותינו.



האלקים מן העבדה" מביא רש"י שפרעה הרשע לא מת דק היה לו צרעת והרופאים הרשעים אמרו לו שיש לו רפואה אם הוא יתרחץ בדם של תינוקות, כמה דם יש לתינוק? מעט מאוד, ובשביל זה כל בוקר וערב שחטו המצרים הרבה תינוקות שגולדו מעם ישראל ופרעה הרשע הזה התרחץ בדם שלהם, מה עשו האימהות הצדיקות שחטו על ילדיהם ולא רצו שישחטו אותם הם יצאו לשדות ושמו את התינוקות מתחת עץ התפוח שהוא עץ נמוך והעלים שלו נותנים הרבה צל ואמרו רבנו של עולם אנחנו עשינו את שלנו ועכשיו אתה תעשה את שלך, ומספרים לנו חז"ל שאחרי שהילדים הללו גדלו הם הלכו קבוצות קבוצות וכל אחד הלך לביתו, האימהות שאלו את הילדים מי נתן לכם אוכל הילדים ענו אנחנו לא יודעים מי זה היה דק אנחנו דאינו אחד שהיה נראה מאד יפה והוא נתן לנו אבן בכל יד ומאבן אחד מצצנו דבש ומאבן אחד מצצנו חלב, וכאשר היה מעמד של קדיעת ים סוף ובני ישראל דאו את השכינה הק' הצביעו הילדים הללו עם האצבע ואמרו להורים שלהם הנה הוא זה שנתן לנו את האוכל כשהיינו מתחת לעץ.



אלק'י אבי וארוממנהו - אומר רש"י, לא אני החכם שאומר איך לעבוד את ה' דק העבודת ה' מוחזקת לנו מאבותינו, חז"ל מספרים לנו שיששכר וזבולון עשו ביניהם הסכם שיששכר ילמד תורה יומם ולילה וזבולון יפרנס אותו, הסכם כזה קורה במשפחה מיוחדת שיש

"מזלא טנא וגדיא יאה"

למע"כ ידידינו

הרה"ח ר' דוד משה הרשקוביץ שליט"א ומשפ'

חתן הרה"ג ר' צבי גומבו שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונם בהיכנס הבן - הנכד לעול תורה ומצוות

יה"ר שיזכה חתן הבר מצוה לעלות מעלה מעלה במעלות התורה והיראה
ויזכו ההורים ודודנו שליט"א לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח
בבריות גופא ונהורא מעליא

מאהלים מעומקא דליבא
מכון "זכרו תורת משה"

הגליון נתרם לעילוי ולטובת נשמת

הנערה שפרה לאה בת ר' יעקב שיבדלחט"א

זולף

שנלב"ע בדמי ימיה ביום ה' ט"ז בשבט תשפ"ד

ת.נ.צ.ב.ה.



היות שהמנוחה ע"ה
לא השאירה זש"ק מצווה גדולה
להדליק נר לע"נ ולעשות כל מעשה
טוב לע"נ

לזכר עולם יהיה צדיק



לע"נ זקננו הגדול

מגדולי מחנכי הדור הגה"צ רבי

משה ב"ר דב הלוי טורק

זצוקללה"ה

נלב"ע עדש"ק ח"י בסלו תשפ"א

~~~~

ולע"נ דעייתו זקנתנו הדגולה

מרת **טשרנא ב"ר דוד** ע"ה

נלב"ע ז' מרחשון תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.